

Annales

Instituti

Archaeologici

VIII - 2012

Godišnjak

*Instituta za
arheologiju*

Nakladnik/Publisher

INSTITUT ZA ARHEOLOGIJU
INSTITUTE OF ARCHAEOLOGY

Adresa uredništva/Adress of the editor's office

Institut za arheologiju/Institute of Archaeology
HR-10000 Zagreb, Ulica Ljudevita Gaja 32
Telefon/phone 385 (0) 1 6150250
Fax 385 (0) 1 6055806
e-mail: iarh@iarh.hr
<http://www.iarh.hr>

Glavni i odgovorni urednik/Editor in chief

Željko Tomičić

Izvršni urednik/Desk editor

Kristina Jelinčić Vučković
Kristina Turkalj

Tehnički urednik/Technical editor

Kristina Jelinčić Vučković
Kristina Turkalj

Izdavački savjet/Editorial committee

Vlasta Begović, Marko Dizdar, Dunja Glogović, Snježana Karavanić, Goranka Lipovac Vrkljan, Branka Migotti, Kornelija Minichreiter, Ante Rendić Miočević, Tajana Sekelj Ivančan, Tihomila Težak Gregl, Željko Tomičić, Ante Uglešić

Prijevod na engleski/English translation

Suzana Čule

Lektura/Language editor

Renata Draženović (hrvatski jezik/Croatian)
Suzana Čule (engleski jezik/English)

Dizajn/Design

REBER DESIGN

Korektura/Proofreaders

Kristina Jelinčić Vučković
Kristina Turkalj

Računalni slog/Layout

Hrvoje Jambrek

Tisak/Printed by

ZRINSKI d. d., Čakovec

Naklada/Circulation

600 primjeraka/ Copies

©Institut of archaeology, Zagreb 2012.

SADRŽAJ

Arheološka istraživanja

- 9** **Daria Ložnjak Dizdar**
Mirela Hutinec
Sotin, probna arheološka istraživanja 2011. godine
- 14** **Marko Dizdar**
Terenski pregled i probna iskopavanja na izgradnji obilaznice Vinkovci zapad – Mirkovci
- 18** **Kornelija Minichreiter**
Slavonski Brod, Galovo, arheološka istraživanja 2011.
- 23** **Tatjana Tkalčec**
Arheološka istraživanja nalazišta Crkvari - crkva sv. Lovre 2011. godine
- 29** **Daria Ložnjak Dizdar**
Hrvoje Potrebica
Marko Dizdar
Probna istraživanja kasnobrončanodobnog groblja Migalovci – Vivodine
- 33** **Marko Dizdar**
Hrvoje Potrebica
Probna istraživanja u Malom Bilaču 2011. godine
- 37** **Saša Kovačević**
Nova Bukovica Sjenjak 2011.
- 41** **Marko Dizdar**
Hrvoje Potrebica
Pokusna istraživanja visinskog prapovijesnog naselja na Plišu kod Velike
- 46** **Marko Dizdar**
Rezultati istraživanja groblja latenske kulture Zvonimirovo – Veliko polje u 2011. godini
- 52** **Siniša Krznar**
Torčec – Cirkvišće, arheološko istraživanje 2011. godine
- 58** **Juraj Belaj**
Filomena Sirovica
Arheološka istraživanja crkve Uznesenja Blažene Djevice Marije u Gori od 2008. do 2011. godine
- 63** **Daria Ložnjak Dizdar**
Zaštitna istraživanja nalazišta AN 5 Poljana Križevačka 2 na trasi autoceste A12 Sv. Helena – GP Gola

CONTENTS

Archaeological Excavations

- 9** **Daria Ložnjak Dizdar**
Mirela Hutinec
Sotin, trial archaeological excavations 2011
- 14** **Marko Dizdar**
Field survey and trial excavations on the area of the construction of the Vinkovci zapad - Mirkovci bypass
- 18** **Kornelija Minichreiter**
Slavonski Brod, Galovo, Archaeological Research 2011
- 23** **Tatjana Tkalčec**
Archaeological research of the site Crkvari - St. Lawrence Church in 2011
- 29** **Daria Ložnjak Dizdar**
Hrvoje Potrebica
Marko Dizdar
Trial excavations of the Late Bronze Age cemetery Migalovci – Vivodine
- 33** **Marko Dizdar**
Hrvoje Potrebica
Trial excavations in Mali Bilač 2011
- 37** **Saša Kovačević**
Nova Bukovica Sjenjak 2011
- 41** **Marko Dizdar**
Hrvoje Potrebica
Trial Excavation of prehistoric hilltop settlement on Pliš near Velika
- 46** **Marko Dizdar**
The results of the research of the La Tène culture cemetery Zvonimirovo – Veliko Polje in 2011
- 52** **Siniša Krznar**
Torčec – Cirkvišće, archaeological research 2011
- 58** **Juraj Belaj**
Filomena Sirovica
Archaeological excavations of the church of the Assumption of the Blessed Virgin Mary in Gora during the period from 2008 until 2011
- 63** **Daria Ložnjak Dizdar**
Rescue excavations of the site AN 5 Poljana Križevačka 2 on the route of the highway A12 St. Helena – GP Gola

69 **Snježana Karavanić**
Andreja Kudelić
Filomena Sirovica

Rezultati četvrte sezone arheoloških iskopavanja na lokalitetu Kalnik-Igrišće

74 **Marina Ugarković**
Ivančica Schrunck
Vlasta Begović
Marinko Petrić

Hvar, otok Sv. Klement, uvala Soline, arheološka istraživanja 2011.

79 **Kornelija Minichreiter**
Zorko Marković

Donji Vukojevac, sjever – zaštitna arheološka istraživanja na trasi autoceste Zagreb – Sisak

85 **Marko Dizdar**
Asja Tonc

Zaštitna istraživanja nalazišta AN 6 Gornji Vukojevac na trasi auto-ceste Zagreb – Sisak u 2011. godini

90 **Juraj Belaj**
Filomena Sirovica

Arheološka istraživanja na lokalitetu Stari grad u Ivanju 2011.

95 **Tatjana Tkalčec**

Konzervatorski radovi na burgu Vrbovcu u Klenovcu Humskom 2011. godine

98 **Goranka Lipovac Vrklijan**
Ana Konestra

Crikvenica – *Ad turres*, prošlogodišnja terenska istraživanja 2011. godine, projekt eksperimentalne arheologije i novi nalazi distribucije crikveničkih keramičarskih proizvoda

103 **Bartul Šiljeg**
Vladimir Kovačić
Ana Konestra

Arheološko-konzervatorska istraživanja lokaliteta Stancija Blek kod Tara u 2011. g.

69 **Snježana Karavanić**
Andreja Kudelić
Filomena Sirovica

The results of the fourth season of archaeological research at Kalnik-Igrišće site

74 **Marina Ugarković**
Ivančica Schrunck
Vlasta Begović
Marinko Petrić

Hvar, Island of Sv. Klement, Soline Bay, Archaeological Excavations 2011

79 **Kornelija Minichreiter**
Zorko Marković

Donji Vukojevac, north - rescue archaeological excavations on the Zagreb - Sisak highway

85 **Marko Dizdar**
Asja Tonc

Rescue excavations of AN 6 Gornji Vukojevac site on the Zagreb – Sisak highway route during 2011

90 **Juraj Belaj**
Filomena Sirovica

Archaeological excavations at the Stari Grad site, Ivanec, 2011

95 **Tatjana Tkalčec**

Conservation works on the Vrbovec castle, Klenovec Humski in 2011

98 **Goranka Lipovac Vrklijan**
Ana Konestra

Crikvenica - Ad turres, 2011 field research, experimental archaeology project and a new evidence of the distribution of ceramic products from Crikvenica

103 **Bartul Šiljeg**
Vladimir Kovačić
Ana Konestra

Archaeological and conservation research of the Stancija Blek site near Tar in 2011

Terenski pregledi

108 **Zorko Marković**
Mirjana Paušak

Terenski pregled arheoloških lokaliteta u Valpovštini 2011.

111 **Zorko Marković**
Danimirka Podunavac
Jasna Jurković

Rezultati rekognosciranja arheoloških terena oko Našica 2011. godine

115 **Tatjana Tkalčec**

Rekognosciranje srednjovjekovnih gradišta na području bilogorskog kraja i Zapadne Slavonije 2011. g.

129 **Hrvoje Kalafatić**

Terenski pregled na prostoru izgradnje vodocrpilišta "OSEKOVO"

133 **Hrvoje Kalafatić**

Terenski pregled na trasi izgradnje sjeverne zaobilaznice mjesta Prelog u Međimurju

137 **Asja Tonc**

Terenski pregled područja izgradnje nove obilaznice grada Zagreba

Field Surveys

108 **Zorko Marković**
Mirjana Paušak

Archaeological Field Survey of sites in the Valpovo Area in 2011

111 **Zorko Marković**
Danimirka Podunavac
Jasna Jurković

Results of Archaeological Field Survey of the Našice Area in 2011

115 **Tatjana Tkalčec**

Field survey of the mediaeval earthen fortifications in Bilogora region and the Western Slavonia during 2011

129 **Hrvoje Kalafatić**

Field survey of the Osekovo water wells construction area

133 **Hrvoje Kalafatić**

Field Survey on the route of the construction of the northern bypass of Prelog in Međimurje

137 **Asja Tonc**

Field survey of the area of the construction of the new Zagreb bypass

Eksperimentalna arheologija

145 Andreja Kudelić

Eksperimentalno testiranje prapovijesne arheološke tvorevine i rezultati pečenja keramike na otvorenoj vatri

**149 Goranka Lipovac Vrkljan
Bartul Šiljeg
Ivana Ožanić Roguljić
Ana Konestra**

Eksperimentalna arheologija - gradnja replike rimske keramičarske peći u Crikvenici

155 Ivana Ožanić Roguljić

Povijesno - arheološke manifestacije (Rimska noć u Naroni, Dani Dioklecijana)

Experimental archaeology

145 Andreja Kudelić

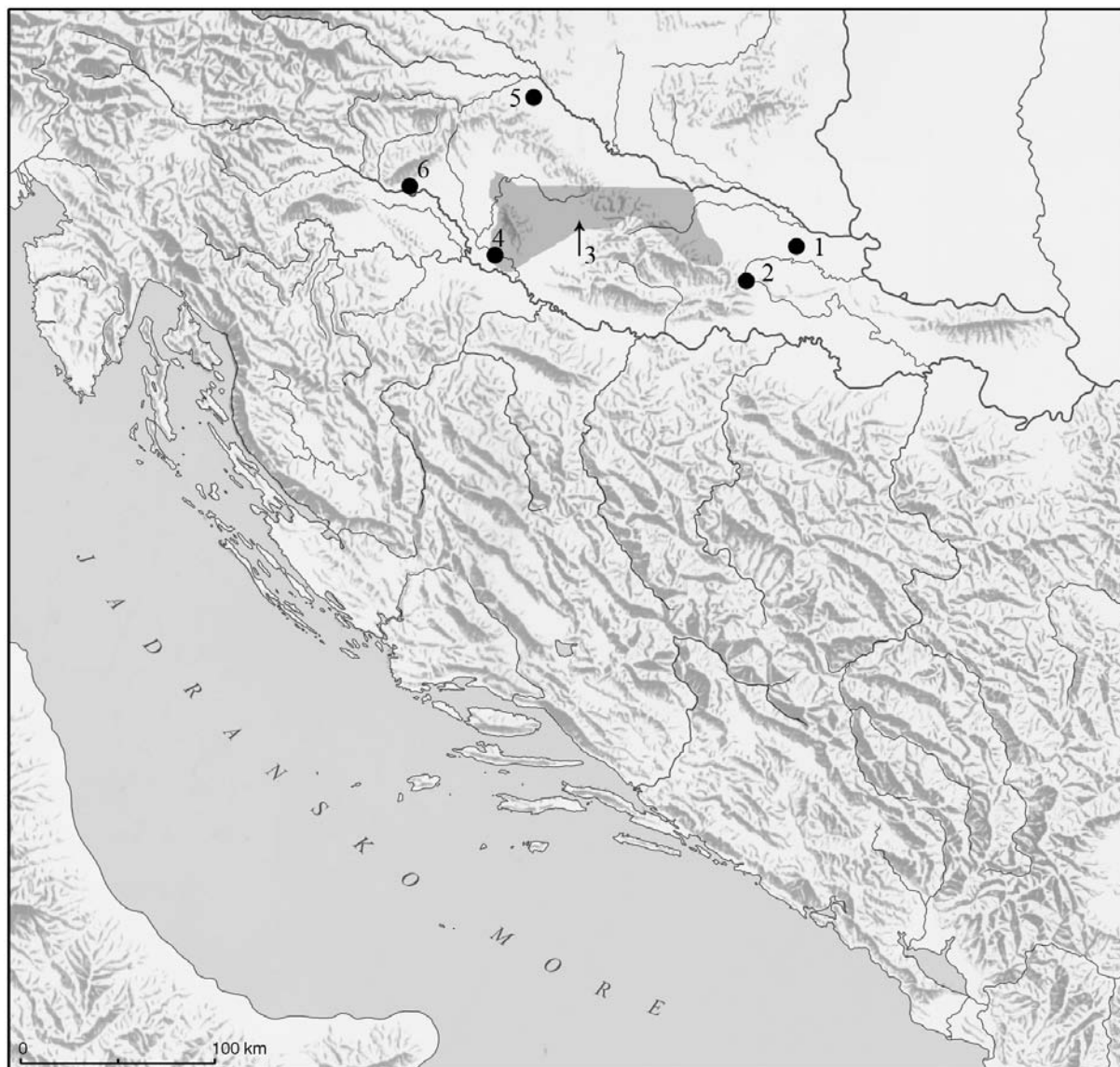
Experimental testing of prehistoric archaeological features and the results of firing pottery on an open fire

**149 Goranka Lipovac Vrkljan
Bartul Šiljeg
Ivana Ožanić Roguljić
Ana Konestra**

Experimental Archaeology - a replica of a Roman pottery kiln

155 Ivana Ožanić Roguljić

Historical - archaeological manifestations (Roman night in Naroni, Diocletian Days)

- 1 Valpovština
- 2 Našice-Podgorac
- 3 Gradišta (vidi kartu str. 116)
- 4 Osekovo
- 5 Prelog
- 6 Zagreb

Terenski pregled na trasi izgradnje sjeverne zaobilaznice mjestu Prelog u Međimurju

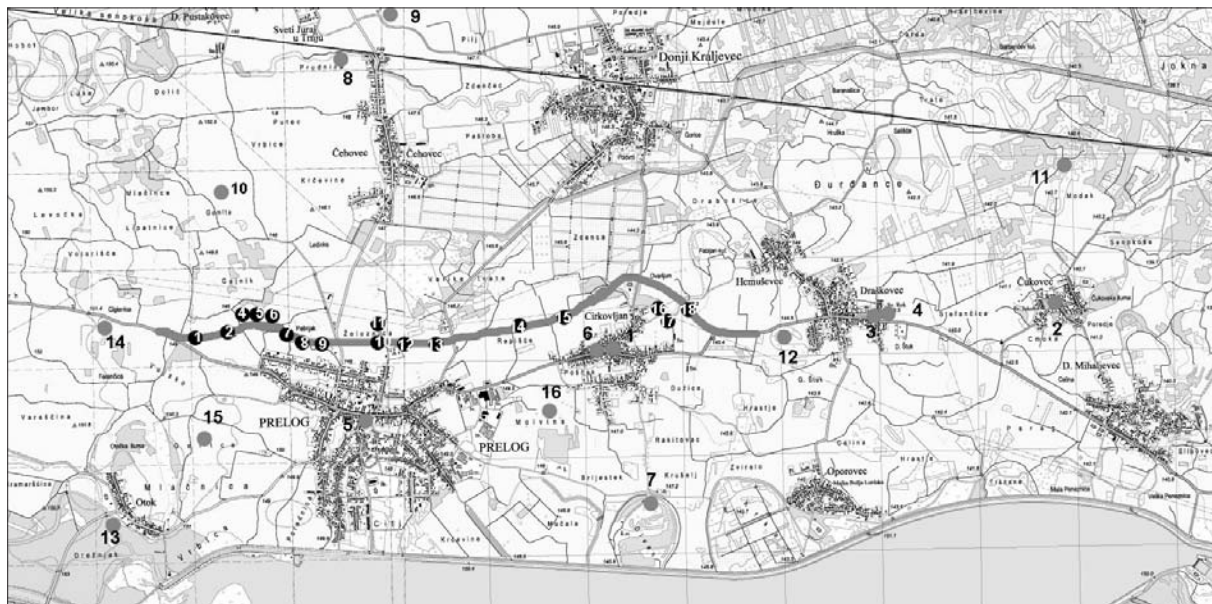
Field Survey on the route of the construction of the northern bypass of Prelog in Međimurje

Hrvoje Kalafatić

Primljeno/Received: 14.06.2012.
Prihvaćeno/Accepted: 14.06.2012.

Institut za arheologiju proveo je terenski pregled planirane trase ceste obilazi Prelog i Cirkovljan sa sjeverne strane. Izvan trase ceste otkriveno je 6 arheoloških lokaliteta, pa izgradnja ceste neće ugroziti ove lokalitete. Unutar trase ceste nalazi se 11 arheoloških lokaliteta pa je nužno provesti mjere zaštite i u sklopu njih potrebno je provesti pokusna istraživanja metodom probnih rovova na utvrđenim lokalitetima.

Ključne riječi: terenski pregled, zaštitna arheologija, prapovijest, srednji vijek, novi vijek
Key words: Field Survey, protective Archaeology, Prehistory, Middle Ages, Modern Era

Karta 1 Plan lokaliteta u okolici Preloga s označenim poznatim lokalitetima (sive oznake) i novootkrivenim lokalitetima na trasi (crne oznake).

Map 1 The plan of the sites in the surroundings of Prelog with marked known sites (gray markings) and newly discovered sites along the route (black markings).

Uvod

Institut za arheologiju iz Zagreba proveo je arheološko rekognosciranje područja izgradnje sjeverne zaobilaznice mjestu Prelog u Međimurskoj županiji u prosincu 2011. godine.¹ Trasa se prostire od stacionaže 0+000 do stacionaže 6+472 u ukupnoj dužini oko 6,5 km.

1 Radove je vodio dr. sc. Hrvoje Kalafatić, znanstveni novak Instituta za arheologiju. U radovima su sudjelovali Marin Maderić i Marina Madarević, absolventi arheologije. Arheološki terenski pregled obavljen je u skladu s Rješenjem Ministarstva kulture, Uprave za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorskog odjela u Varaždinu Klasa: UP/I-612-08/11-08/0501, Urbroj: 532-04-11/7-11-2 od 05. prosinca 2011.

Pregled i usporedba planova izgradnje sjeverne obilaznice Preloga s Registrom kulturnih dobara Republike Hrvatske, i Registrom arheoloških nalaza i nalazišta sjeverozapadne Hrvatske sa stanjem na terenu, pokazali su da nema registriranih kulturnih dobara, niti je do ove studije bilo zabilježenih nalaza ili arheoloških nalazišta u koridoru zaobilaznice Preloga.

U nastavku se donosi pregled svih poznatih lokaliteta i kulturnih dobara u zoni B sa ocjenom utjecaja za svaki navedeni lokalitet. Poredak lokaliteta kreće od lokaliteta registriranih kao trajna kulturna dobra RH, a niz se nastavlja lokalitetima iz Registra arheoloških nalaza i nalazišta sjeverozapadne Hrvatske. Važno je naglasiti da je širi prostor Preloga bio podjednako na-

Sl. 1 AN 14 – površinski nalazi (autor: H. Kalafatić).

Fig. 1 AN 14 - surface finds (author: H. Kalafatić).

Sl. 2 AN 15 – površinski nalazi (autor: H. Kalafatić).

Fig. 2 AN 15 - surface finds (author: H. Kalafatić).

seljavan kroz sva vremenska razdoblja i da je gustoća postojećih lokaliteta relativno velika. Značaj lokaliteta u svim vremenskim razdobljima nadilazi regionalne i državne okvire, a to je pogotovo izraženo u lokalitetima ranog srednjeg vijeka (Šljunčara Diven, Cirkovljan, Grad Prelog i 16. Šljunčara, Prelog, Grad Prelog) koji imaju širi europski značaj i bitni su za razumijevanje ranog srednjeg vijeka Europe (Tomičić 1985; Marković 2003).

Ukupno je utvrđeno 16 lokaliteta koji ulaze u zonu B ili su neposredno izvan zone ali su značajni za razumijevanje naseljenosti kroz povijest na širem prostoru Preloga. U registru kulturnih dobara Ministarstva kulture RH registrirano je 5 kulturnih dobara, a u registru arheoloških nalaza i nalazišta sjeverozapadne hrvatske 11 lokaliteta. Poznati lokaliteti i kulturna dobra označeni su sivim oznakama na karti 1.

TERENSKI PREGLED

Većina prostora obuhvaćenog terenskim pregledom je podvrgnut poljoprivrednoj obradi u različitim stupnjevima (oranje, tanjuranje, drljanje i sisanje) ili je pod travnatim pokrovom. O stupnju obrade zemlje značajno ovisi vidljivost nalaza na površini. Terenski pregled je proveden u pogodnom dijelu godine što se tiče stupnjeva obrade zemljišta, ali višemjesečna suša, odnosno nedostatak kiše od jesenske obrade zemlje značajno smanjuje vidljivost nalaza.

Neki dijelovi trase ceste nisu mogli biti pregledani jer su pod šumskim pokrovom ili obrasli grmljem. Riječ je o dijelovima trase od stacionaže 1030 m do 1100 m i od 4650 m do 4850 m.

Određeni dijelovi trase također su nedostupni jer je riječ o ograđenim trajnim nasadima – voćnjacima i to: djelomično nedostupna trasa od stacionaže 4850 m do 5000 m i potpuno nedostupna trasa od stacionaže 4450 m do 4500 m.

U zoni A – prostoru unutar 250 m obostrano uz os trase sjeverne obilaznice Preloga – izgradnja trase imat će utjecaj na sljedeće novootkrivene arheološke lokalitete (Karta 1., crne oznake)

AN 1

STACIONAŽA: 400 m do 500 m
NALAZI: keramika, glazirana keramika
DATACIJA: novi vijek
UTJECAJ: izravan

AN 2 i 3 (spojeni u jedan lokalitet nazvan AN 2)

STACIONAŽA: 600 m do 800 m
NALAZI: keramika, glazirana keramika
DATACIJA: srednji vijek, novi vijek
UTJECAJ: izravan

AN 4

STACIONAŽA: izvan trase, uz stacionažu 900 m, uda-

ljen 85 m u pravcu sjevera od vanjskog ruba trase ceste
NALAZI: keramika, glazirana keramika

DATACIJA: novi vijek

UTJECAJ: neizravan

AN 5

STACIONAŽA: izvan trase, uz stacionažu 1000 m, udaljen 70 m u pravcu sjevera od vanjskog ruba trase ceste

NALAZI: keramika, glazirana keramika

DATACIJA: novi vijek

UTJECAJ: neizravan

AN 6

STACIONAŽA: izvan trase, uz stacionažu 1150 m, udaljen 85 m u pravcu sjevera od vanjskog ruba trase ceste

NALAZI: keramika, glazirana keramika

DATACIJA: novi vijek

UTJECAJ: neizravan

AN 7

STACIONAŽA: od 1200 m do 1400 m

NALAZI: keramika, glazirana keramika

DATACIJA: prapovijest, srednji vijek, novi vijek

UTJECAJ: izravan

AN 8

STACIONAŽA: do 1450 m do 1550 m

NALAZI: keramika, glazirana keramika

DATACIJA: srednji vijek, novi vijek

UTJECAJ: izravan

AN 9

STACIONAŽA: od 1650 m do 1750 m

NALAZI: keramika, glazirana keramika

DATACIJA: srednji vijek, novi vijek

UTJECAJ: izravan

AN 10

STACIONAŽA: od 2200 m do 2350 m

NALAZI: keramika, glazirana keramika

DATACIJA: srednji vijek, novi vijek

UTJECAJ: izravan

AN 11

STACIONAŽA: izvan trase, uz stacionažu 2250 m, udaljen 85 m u pravcu sjevera od vanjskog ruba trase ceste

NALAZI: keramika, glazirana keramika

DATACIJA: novi vijek

UTJECAJ: neizravan

AN 12

STACIONAŽA: od 2550 m do 2700 m

NALAZI: keramika, glazirana keramika

DATACIJA: srednji vijek, novi vijek

UTJECAJ: izravan

AN 13

STACIONAŽA: od 2850 m do 3000 m

Sl. 3 Pogled na AN 16 i 17 (autor: H. Kalafatić).

Fig. 3 The view of AN 16 and 17 (author: H. Kalafatić).

NALAZI: keramika, glazirana keramika

DATACIJA: srednji vijek, novi vijek

UTJECAJ: izravan

AN 14

STACIONAŽA: od 3820 m do 3950 m

NALAZI: keramika, glazirana keramika

DATACIJA: prapovijest, srednji vijek, novi vijek

UTJECAJ: izravan

AN 15

STACIONAŽA: od 4250 m do 4550 m

NALAZI: keramika, glazirana keramika

DATACIJA: prapovijest, rani srednji vijek, novi vijek

UTJECAJ: izravan

AN 16

STACIONAŽA: izvan trase, uz stacionažu 5500 m, udaljen 110 m u pravcu jugozapada od vanjskog ruba trase ceste

NALAZI: keramika, glazirana keramika

DATACIJA: prapovijest, srednji vijek, novi vijek

UTJECAJ: neizravan

AN 17

STACIONAŽA: izvan trase, uz stacionažu 5570 m, udaljen 130 m u pravcu jugozapada od vanjskog ruba trase ceste

NALAZI: keramika, glazirana keramika

DATACIJA: srednji vijek, novi vijek

UTJECAJ: neizravan

AN 18

STACIONAŽA: od 5670 m do 5800 m

NALAZI: keramika, glazirana keramika

DATACIJA: srednji vijek, novi vijek

UTJECAJ: izravan

Zaključak

Izgradnja planirane sjeverne obilaznice Preloga u svojoj dužini od 6,5 km imat će izravan utjecaj na zabilježene arheološke lokalitete na trasi ceste, stoga se procjenjuje prihvatljivost zahvata za ovaj lokalitet.

U prostornom pojasu zone A izvan trase ceste nalazi se područje 6 arheoloških lokaliteta (AN 4, 5, 6, 11, 16 i 17), pa izgradnja ceste neće ugroziti temeljne vrijednosti ovog kulturnog dobra (neizravni utjecaji).

U prostornom pojasu zone B, ne postoji opasnost narušavanja spomeničkih svojstava kulturnih dobara, a trasa ceste prolazi perifernim dijelovima izvan gradske zone u kojima nema građevina tradicijskog graditeljstva niti sakralne arhitekture pa nema izravnih niti neizravnih utjecaja.

Pri izvođenju zemljanih radova duž svih trasa cesta na zemljištima izvan registriranih arheoloških zona potrebno je osigurati stalni stručni arheološki nadzor radi mogućeg pronalaženja potencijalnih arheoloških nalazišta. Osim toga prema površinskim nalazima nije uvijek moguće precizno utvrditi opseg registriranog nalazišta, pa je stoga stalan nadzor arheologa neophodan pri izvođenju početnih zemljanih radova (skidanje humusa i gornjih slojeva zemlje) uzduž cijele planirane sjeverne obilaznice Preloga. Iz istog razloga potrebno je provesti pokusna istraživanja metodom probnih rovova na 11 zabilježenih lokaliteta (AN 1, 2, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 18). Probni rovovi su višestruko učinkovita metoda koja precizno određuje postojanje i dubinu kulturnog sloja, gustoću arheoloških struktura i rasprostriranje lokaliteta.

Izvori i literatura

- Marković, M. 2003, *Međimurje: stanovništvo i naselja*, Zagreb.
- Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske/Varaždinska županija; Međimurska županija/Glavni urednik: mr. Jasen Mesić, Izdavač: Ministarstvo kulture RH, Zagreb, 2006.
- Registar arheoloških nalaza i nalazišta sjeverozapadne Hrvatske, 1997, voditelj projekta i gl. urednik Marina Šimek, 2. izdanje, Bjelovar.
- Tomičić, Ž. 1985, Sumarni osvrt na rezultate arheoloških istraživanja prostora Međimurja u razdoblju od 1972. do 1982. god. (III), *Muzejski vjesnik*, 8, 26-35.

Summary

A field survey of the planned route of the road on the north side of villages Prelog and Cirkovljan was conducted. On the spatial region of zone B 16 sites were affirmed on which the construction of the bypass has no direct or indirect influence.

On the spatial region of the zone A outside the route of the road six archaeological sites are located (AN 4, 5, 6, 11, 16 and 17), so the construction of the road will not jeopardize the core values of cultural property - indirect impacts.

In the spatial region of the zone A within the route of the road lies an area with 11 archaeological sites, so it is necessary to implement measures to protect them as well as to conduct trial excavations on the sites identified by trial trenching (AN 1, 2, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 18).